

## **Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta annetun lain muuttamisesta**

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta annetun lain muuttamisesta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta annettua lakia siltä osin kuin Euroopan komissio on esittänyt Suomelle virallisen huomautuksen sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta ja tiemaksujen laiminlyöntiä koskevien tietojen rajatylittävän vaihtamisen helpottamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/520 (jäljempänä EETS-direktiivi) tietyjen artiklojen puutteellisesta kansallisesta täytäntöönpanosta. Esityksessä ehdotettavat muutokset ovat luonteeltaan pääosin lakitekniisiä. Lakiin lisättäisiin direktiivissä käytettyjä määritelmiä ja tarkennettaisiin eräitä jäsenvaltioiden velvollisuuksia koskevia säännöksiä. EETS-direktiivi ei velvoita jäsenmaita ottamaan tietulleja tai tiemaksuja käyttöön, eikä niitä ehdoteta otettavaksi käyttöön tällä esitysluonnoksella.

Oikeusministeriö lausuu esitysluonnoksesta henkilötietojen suojan osalta seuraavan:

### **Henkilötietojen suoja**

#### *Yleistä*

Esitysluonnoksessa on tunnistettu, että sähköisten tietullijärjestelmien käyttöön sisältyy henkilötietojen käsittelyä. Nyt ehdotettava sääntely perustuu EETS-direktiivissä jäsenvaltioille säädettyyn velvollisuuteen varmistaa tarvittavia

**Postiosoite**  
**Postadress**

Oikeusministeriö  
PL 25  
FI-00023 Valtioneuvosto  
Finland

**Käyntiosoite**  
**Besöksadress**

Eteläesplanadi 10  
00130 Helsinki  
Finland

**Puhelin**  
**Telefon**

0295 16001  
Internat.  
+358 295 16001

**Faksi**  
**Fax**

09 160 67730  
Internat.  
+358 9 160 67730

**S-posti, internet**  
**E-post, internet**

kirjaamo.om@gov.fi  
www.oikeusministerio.fi  
www.justitieministeriet.fi

toimenpiteitä riittävän tietosuojan varmistamiseksi. Komissio on virallisessa huomautuksessaan katsonut, ettei Suomi ole saattanut kaikkia EETS-direktiivin tietosuoja koskevia säännöksiä voimaan. EETS-direktiivin 27 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin mukaisesti käsiteltävin henkilötietoihin sovelletaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679 sekä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 2002/58/EY ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin (EU) 2016/680 täytäntöön panemiseksi annettua kansallista sääntelyä. Kyseinen artikla velvoittaa jäsenvaltiot säätämään kansallisesti muun muassa henkilötietojen käyttötarkoituksista, säilyttämisen enimmäiskestosta sekä toteuttavan tarvittavat toimenpiteet, joilla varmistetaan, että henkilötiedot ovat paikkansapitäviä ja ajantasaisia ja oikaisemista tai poistamista koskevat pyynnöt käsitellään ilman aiheetonta viivytystä. Edelleen jäsenvaltiolla on velvollisuus varmistaa tietosuoja-asetuksessa säädetyt rekisteröidyn oikeudet, mukaan lukien oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle sekä oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin.

#### *Kansallinen liikkumavara*

Esitysluonnoksessa sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta annettuun lakiin ehdotettaisiin EETS-direktiivin 27 artiklan edellyttämä tietosuoja koskeva sääntely. Esitysluonnoksessa on tältä osin tunnistettu, että ehdotettavassa sääntelyssä käytettäisiin yleisen tietosuoja-asetuksen sisältämää kansallista liikkumavaraa sekä tehty varsin asianmukaisesti selkoa siitä, että yleistä tietosuoja-asetusta täsmentävä lainsäädäntö on mahdollista vain silloin, kun tietosuoja-asetus jättää jäsenvaltioille nimenomaisesti sääntelyliikkumavaraa. Tietosuoja-asetusta täsmentävää henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä ehdotettaisiin uuteen 1 a §, 27 §:ään sekä uuteen 27 a § ja 27 b §:ään.

Oikeusministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa ei ole kuitenkaan yksilöity tarkemmin, mihin yleisen tietosuoja-asetuksen kohtiin sääntelyliikkumavara perustuu. Selvyyden vuoksi on syytä todeta, että liikkumavaran käytöstä tulee tehdä asianmukaisesti selkoa hallituksen esityksissä myös silloin, kun tarkoituksena on täytäntöönpanna EU-säädöksiä kansallisella lailla. Yleinen tietosuoja-asetus sisältää sääntelyliikkumavaraa ennen muuta yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdissa, silloin kun henkilötietojen käsittely perustuu joko asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan (henkilötietojen käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisääteiseen tehtävään) tai e alakohtaan (käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi).

Huomionarvioista on, että asetuksen 6 artiklan 3 kohta edellyttää, että käsittelyn perustasta säädetään joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Esitysluonnoksesta käy ilmi, että nyt ehdotettava sääntely perustuu EETS-direktiiviin, erityisesti sen 27 artiklaan. Esitysluonnoksesta ei kuitenkaan käy ilmi, perustuisiko käsittely tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan vai e alakohtaan ja miltä osin esitysluonnoksessa käytettäisiin 6 artiklan 2 ja 3 kohdan tarkoittamaa sääntelyliikkumavaraa. Jäsenvaltiot voivat antaa kyseisen kohtien nojalla sääntelyä muun muassa käyttötarkoitussidonnaisuudesta, käsiteltävien tietojen tyypistä, säilytysajoista ja tiedonsaannista ja -luovutuksesta. Perusvaatimuksena tällaiselle sääntelylle on, että ehdotettu sääntely on yleisen edun tavoitteen mukaista ja oikeasuhteista tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla.

Oikeusministeriö katsoo, että esitysluonnosta on edellä mainituilta osin syytä täydentää jatkovalmistelussa. Sääntelyliikkumavaran käyttöä tulee kuvata ja perustella esitysluonnoksessa säännöskohtaisesti. Jatkovalmistelussa olisi syytä kiinnittää yleisesti huomiota myös säännöskohtaisten perusteluiden kattavuuteen (ks. [HELO-ohjeet, jakso 7 Säännöskohtaiset perustelut](#)). Vastaavasti tulisi perustella, miksi ehdotetut informatiiviset viittaukset tietosuoja-sääntelyyn ovat tarpeellisia. Yleislakeihin viittaamiseen tulee suhtautua pidättyvästi (ks. Lainkirjoittajan opas, [12.2 Viittaaminen yleislakiin](#) ja [12.2.4 Informatiiviset viittaukset](#)). Yleisesti voidaan todeta, että EU-direktiivin joidenkin säännösten täytäntöönpanovelvollisuudet on mahdollista täyttää jo olemassa olevalla lainsäädännöllä (kuten yleislainsäädännöllä), mutta nämä tulee yksilöidä direktiivin artiklakohtaisesti komissiolle annettavassa notifikaatiossa (ks. esim. [Lainkirjoittajan opas 7.3](#)). Mikäli informatiiviset viittaukset arvioidaan tarpeelliseksi, on syytä lisäksi varmistaa, että viittaukset tietosuoja koskevaan yleissääntelyyn ovat riittävän täsmällisiä ja vastaavat esimerkiksi sanamuodoltaan, mitä yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetään (ks. lakiin ehdotetun uuden 1 a §:n 3 ja 4 momentti; ks. myös PeVL 52/2022 vp, s. 6).

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Erityisasiantuntija

Amanda Mäkelä

**VN/27266/2022-OM-5**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: